

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disputationes Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Quibus Uniuersa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 2. Quinam Angelorum, & vbi, & quando peccauerint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

offendant Valq. disput. 232. cap. 2. & Suar. lib. 7. cap. 39.

14. Thom. Contra secundam vero conclusionem videtur sentire D. Thom. qu. 63. art. 2. ubi docet primum peccatum Angelorum necessarium esse superbiam. Sed intelligendus est, ut recte exposuit Becan. cap. 7. qu. 2. de superbia materialiter accepta & generaliter, prout reperitur aliquatenus in omni & quolibet peccato; eo quod peccans se minus quam par est submittit Deo legis omnis iudicij & auctoritatis non de superbia strictè sumpta, prout est amor immoderatus propriæ excellentiæ. Possunt enim alia obiecta primum occurrere Angelis, & ab ipsis inordinatè appeti, non de superbia strictè sumpta.

15. Idem S. Doctor ibidem videtur affirmare primum peccatum superbiæ, & invidiæ; per se & formaliter cadere in Angelos. Sed hoc bene nunc puto ita esse accipiendum, ut sensus sit alias species peccatorum non ita facile cadere primum in Angelos, quam ea quorum causa est propria excellentiæ, quæ sunt superbia, & invidia circa eos qui excellentiæ propriæ videntur adversari. Alloqui enim non apparet, cur non sint capaces formalis & expressæ inobedientiæ, curiositatis, invidiæ, iniustitiæ, blasphemiarum, idololatriæ, invidelitatibus, &c.

16. Ibidem D. Thom. in solutione secundi argumenti remouet à demonibus iram, auaritiā, & accediam. Sed quod attinet ad iram: loquitur de illa prout coniuncta est cum passione corporea. Nam alioqui si tumatur pro appetitu vindictæ cum quadam tristitia (quo modo etiam proprie & formaliter sumi docet idem S. Doctor quæst. 20. art. 1. ad 2.) potest esse in Angelo: non in Deo, quia est incapax tristitiæ. Quanquam ne hoc quidem ad proprium & formalem iræ conceptum necessarium est: neque propterea debet à Deo remoueri, ut suo loco diximus. Quod autem attinet ad auaritiā, & accediam: intelligendus est D. Thom. non absolute de omni auaritiā; sed de illa quæ rapit, aut nimis tenaciter retinet, ad corporis proprii sustentationem: & de accedia quæ refugit laborem corporeum.

SECTIO II.

Quam Angelorum est ubi, & quando peccauerint?

17. Lucifer rebellium Princeps fuerit tantum primus inter Angelos infimæ hierarchiæ, ut sensi Damascen. lib. 2. de fide cap. 4. an absolute primus omnium & nobilissimus, vel posituè, quia prior & perfectior cæteris omnibus, vel negatiuè, quia nullus eo perfectior, incertum est. Posteriorius, quia communiori Patrum & Doctorum sententiâ recipitur, probabilius videtur. Sic enim docent Patres Tertul. Ori-

gen. Chrysostr. Augustin. Hieron. Gregor. Magnus: itemque S. Thom. quæst. 63. art. 7. D. Thom. & Theologi communiter, quos citant & sequuntur Molin. ibidem, Valent. quæst. 4. punct. 5. Valq. disput. 37. Becan. cap. 4. qu. 2. & Suar. lib. 7. cap. 16. Eodemque referunt allegorice sancti Patres illud Iob 40. vers. 14. Ipse est principium viarum Domini: atque etiam posituè primum, id est, cæteris omnibus perfectior esse fuisse sentiunt. Estque probabile quod sicut in mundo corporeo quædam sunt in sua specie singularia, ut sol, & luna, & cæteri planeta: sic in mundo Angelico quædam sunt Intelligentiæ singulares in sua specie vel gradu perfectionis. Quo pacto Lucifer fuerit vnicus in specie vel gradu nobilissimo. Dionys. quidem cap. 2. de Diuin. nom. 1. part. in fine, vnum quædam prima Angelorum primatum agnoscit, cum ait: Ipsam Iesu in carne apparitionem inaccessibilem esse, & ipsi quoque antiquissimorum Angelorum primati non cognitam. Et Hieron. in Hieron. Plalm. 23. in fine, ait Diabolum non inordinatè Angelorum sub sua habuisse dominatione, sine bonos, sine malos. Gregor. serm. 32. Moral. cap. 18. alias 24. Deus, inquit, hunc primum concepit, quem reliquis Angelis eminentiorem fecit. Quod idem habetur distinct. 2. de penit. cap. vlt. Inde ne maior illi fuit occasio superbiendi, appetendo vnionem hypostaticam, Christoque superbe inuidendi, & dedignandi illi subijci.

18. Nec obest quod vocatur Cherub, Ezech. 18. vers. 14. Nam interdum nomina vnus ordinis tribuuntur alteri, ut vultes exemplis ostendit Suar. lib. 1. cap. 13. num. 6. Et præsertim superiori tribuitur nomen inferioris: quia perfectio, ex qua nomen illud sumptum est, concingit nobiliss, vel formaliter, vel em penter, in superiori. Atque ita Lucifer primus Seraphinorum, habebat plus scientiæ & intelligentiæ, quam omnes Angeli qui specialiter dicuntur Cherubim scientiæ plenitudine. Adde cum D. Thom. quæst. 63. art. 7. ad 1. Cherubim dici a reuerentiâ: Seraphim vero dici ab amore, qui est incompartibilis cum peccato mortali: ideoque primum Angelum peccantem non nominari Seraph, sed Cherub.

19. Idem D. Thom. ibidem ad 2. recte respondet non esse incongruens ordinem diuinam fuisse frustratam in nobilissima creatura, quæ excidit à beatitudine, propter quam erat condita. Nam Deus illam non absolute efficaciter quæ disauerat ad beatitudinem, sed dependenter ab ipsius libertate: & gloriam suam, quam non assequitur per gratiam & amorem, obtinet per iustitiam: in eoque maxime patefecit se nulla creatura, quantumuis nobiliss, indigere. Merito etiam permisit peccare, & in æternum abiecit peccantem cum tanta indignatione. Neque propterea habet infensius quod gloriatur de nobilissima creatura: sed potius summa confusio dignum est, quod tam nobiles creaturæ eam eminenti statu, ad infimam

mam extremamque miseriam sua culpa ceciderint. Valet quoque plurimum hac permissio ad humiliandos homines superbos, quos amaris potentibus, & excellentibus donis naturalibus aut supernaturalibus. Quae de causa Scriptura illam proponit allegorice Regibus & Magnatibus, Ezech. 28. & Christus Apostolis de potestate in daemones sibi data gaudentibus, ac forte superbientibus. Unde D. Augustin. tract. 95. in Joann. in fine, Ne sibi parei existimet superbia vesana mortalium, supplicio terrenda est Angelorum. Non item obest, quod sancti Patres hanc causam inter alias reddunt, cur Deus homines, non Angelos redemerit: quia in homine tota natura conseruat, non in Angelo. Etenim Patres illi loquuntur de tota natura Angelica, comparata cum tota natura humana. Non autem de aliqua particulari natura Angelica, quae tota conseruat in vno aliquo individuo. Adde multos esse Patres censuisse omnes Angelos esse eiuudem speciei, vt alibi ostendimus.

Cecidisse cum Luciferis aliquos ex singulis ordinibus affirmat probabiliter D. Thom. quaest. 63. artic. 9. ad 2. & Scholastici cum Magistro in 2. distinct. 6. & 9. aliique communiter. Paulus etiam ad Ephesios 6. vers. 2. enumerat lapsis Principatus & Potestates, indeque nostrum in daemones certamen amplificat. Quod si in Scriptura nomina quorundam ordinum non tribuuntur daemionibus, vt Seraphim, & Thronotum: causa est, inquit D. Thom. loco proxime citato, haec nomina sumuntur ab ardore charitatis, & ab inhabitatione Dei, quae non possunt esse cum peccato mortali. Attribuntur autem eis nomina Cherubim, Potestatum, & Principatum: quia haec nomina sunt in scientia & potentia, quae bonis malisque possunt esse communia.

Quot ceciderint omnino incertum est: plures tamen fuisse, quam ceciderint, conseruat quam in hominibus, seneiunt communiter D. Thom. quaest. 63. artic. 9. & artic. Theologi. Quia Scriptura frequenter, & sancti Patres, maximeque Dionysius, beatorum Angelorum numerum exprimere solent maximis numeris in se reflexis, millium millibus, myriadam myriadibus: at non ita multitudinem daemionum. Adde ex Apoc. 12. Draconem secum traxisse de caelo tertiam partem stellarum praecise, vel moraliter, numerum caelum pro incedit in mori. Licet autem locus ille Apoc. literaliter sensu intelligendus sit de tempore Antichristi, & de bello quod Angelis contra ipsum & sequaces egerit in fine mundi pro Ecclesia: quemadmodum indicant verba sequentia, quibus laudantur Martyres in bello illo interfecti pro Christo: allegorice tamen conuenit a Patribus de praelio Luciferi cum Angelis in caelo, quod fuit typus extremi illius certaminis cum Antichristo.

Existimant aliqui tot cecidisse praecise,

quot erunt homines beati: quippe qui tantum praedestinati sunt ad reparandas ruinas Angelorum: iuxta illud Psalmi 109. de Christo dictum: *Iudabit in nationibus, implebit ruinas.* Sed hoc male conijecit. Nam homines fuerunt per se destinati ad gloriam, & non tantum per accidens ex occasione ruinae Angelorum. Imo Christus homo-Deus fuit primò, & ante ipsos Angelos expectatus: & praedestinatus, vt ostendimus suo loco. Neque obest illud Psalmi 109. vbi ad litteram sermo est de implendis ruinis non Angelorum, sed Iudaeorum. Et verum est, homines qui saluantur implere seipsa ruinas Angelorum: id est, implere patriam caelestem, quam ipsi deseruerunt. Licet non sint praedestinati tantum vt implerent, quasi aliqui non fuerit futurus locus hominibus, si regna illo amplissimo.

Cecidisse autem alios primi illius uisionis, & exemplo, affirmant S. Thom. quaest. 63. artic. 8. vbi etiam exortatione alleetos docet Magister in 2. distinct. 6. & vtriusque interpretes communiter: post Origenem, Nazianz. Casarium, Chrysostr. Ambrosium, Hieronymum, aliosque Patres quos citant & sequuntur Vasquez ad artic. cit. & Suar. lib. 7. cap. 17. Fauet etiam Scriptura Matth. 25. vers. 42. *Ita in ignem aeternum, qui paratus est Diabolo & Angelis eius, sequacibus scilicet in culpa, & per peccatum illi subiectis.* A quo enim quis victus est, eius seruus est, 2. Pet. 2. Et Apoc. 12. dicitur Draco tertiam partem stellarum traxisse. Et Luc. 11. & Matth. 12. vocatur princeps Daemionum, in Beelzebub principe daemionum, quia daemonia. Quem principatum Christus ibidem non negauit, sed calumniam aliter refutauit. Et in commendationibus animae moribundi sic dicitur: *Cedat tibi terribilis sathanas cum satellitibus suis.* Et denique in Exorcismis Ritualis Romani, sic habetur: *Exorcizo te Diabolica potestatis inuentor & malitiae, cum satellitibus tuis, &c.*

Locum in quo peccarunt, caelum fuisse, e quo statim deiecti fuerunt in penam peccati, colligitur ex Luc. 10. vers. 18. *Videbam sathanam tanquam fulgur de caelo cadentem:* quod sancti Patres de primo peccato Angelorum, eiusque poena, exponunt communiter, vt videre est apud Maldonar. & alios Interpretes illius loci. Et in Exorcismis ab Ecclesia receptis, ipse tibi imperate, qui de superius caelum ad inferiora demergi praecipit. Puto autem caelum illud non fuisse Emphyreum, sed aliud inferius, in quo fuerunt conditi. Neque epim deiecit illum de dem Beatorum peccato inquinari, & locum termini ante finem dari.

Quando autem praecise peccauerint, incertum est. Monco tantum primò, non peccasse in ipso instanti suae creationis: quia tunc fuerunt in gratia, vt ostendimus superiore disput. Secundo, dico absolue, tamen primò illo instanti peccare potuisse, vt patet

ex alijs disput. 41. sect. 2. ubi ostendimus Angelos primo instanti fuisse liberos & capaces manere. Nec obest quod opponit D. Thom. quæst. 63. artic. 5. operationem Angelum primo instanti habitam, Deo esse specialiter tribuendam. Quia, inquit, illa operatio quæ simul incipit cum esse rei, est ei ab agente à quo habet esse: sicut moueri sursum est igni à generante. Respondeo enim, quod licet operatio naturalis & necessaria, quæ incipit cum esse rei, tribuatur aliquo iure agenti quod dedit illi esse: & virtutem naturalem, ex qua necessario prædit talis operatio: secus tamen est de actibus liberis, qui procedunt ex pleno & libero dominio ipsius operantis. Sed neque verum est primam & indeliberatam cogitationem sive Angelorum, sive hominum esse necessariam à Deo veluti à speciali causa. Potest enim esse ex officio obiecti, vel propositione ab alio, quam à Deo specialiter facta. Et quamuis prima cogitatio esset à Deo specialiter, & bona esset, & posset Angelos libere contra illam facere & peccare.

Prima cogitatio non est necessaria à Deo.

25. Libertas non est ratio in futurum, sed etiam est eo instanti quo exercetur.

25. Non item obest quod ait Hugo Victorin. libertatem esse tantum ad futurum, non ad præsens, quod cum sit, non potest non esse. Respondeo enim libertatem esse ad agendum, ita ut possit non agere: vel ad non agendum, ita ut possit agere: vel ad ponendum vnum ex duobus oppositis, ex dominio ad vtrumlibet. Quæ libertas & vis eum exerceatur eo instanti quo alterum ex dominio ponit, necesse est ut sit eodem instanti. Nam quod non est, non potest exerceri vel agere. Dupliciter autem hæc facultas considerari potest. Nimirum vel absolute ut prior actu, vel cum illo coniuncta. Priori modo libera est in actu primo, & actus potest ab illa non esse: quatenus potest, ut talis, ab illo abstinere, vel alium exercere. Posteriori verò modo determinata est ad talem actum: liberè tamen & à seipsa, quatenus illum ita posuit, ut potuerit abstinere, vel ponere oppositum. Et id quidem quod est in præsens, ex suppositione quod est, non potest non esse: quia non potest simul esse & non esse. Absolute tamen spectatum, vel antecedenter, & ex vi causæ in actu primo sumptæ, potest non esse: quatenus illa potest non potere si velit, instantibus licet omnibus ad agendum prærequisitis. In quo differt causa libera à causis necessariis, quæ non possunt non operari quotiescunque adfuerint omnia ad agendum prærequisita. Porro non esse necessarium, ut libertas in actu primo præeat tempore suum exercitium aut actum secundum, patet exemplo diuinarum determinationum liberarum, quæ sunt ab æterno. Vtque causæ necessariae possunt esse coram suis effectibus, reuera sola prioritate naturæ: sic & libertas. Quippe quæ non minus possunt agere, quandoque habent omnia ad agendum prærequisita. Possunt autem illa habere

eodem instanti quo primo exfluat. Dico tertio, certum esse Angelos peccantes non diu stitisse in iustitia. Prius enim peccarunt, quasi primi Parentes, quædam invidia & sollicitatione ad peccatum inducti fuerunt. At primi parentes peccarunt vel ipso primo die suæ creationis, ut multi Patres affirmant apud Perer. & Cornel. à Lapide in cap. 3. Genes. vers. 23. licet aliqui Recentiores cum Sutare lib. 4. de opere sex dierum cap. 8. in fine, peccasse malint altero die post. Quod vix eodem die fieri poterint tam multa, quæ narrantur fuisse facta ante lapsum & eiectionem. Alii ut Perer. & Delrio in cap. Genes. citatum, censent non peccasse nisi octauo die post suam creationem. Certe quidem Probabilis est inuidiam diaboli non permisisse, ut primi parentes in statu illo soliti diu quiescerent absque tentatione. Aliunde verò Angeli quinque tantum diebus ante primos parentes creati fuerant. Ergo si primi parentes primo aut altero die suæ creationis peccarunt, manserunt tantum Angeli quinque aut sex dies sine peccato. Mansisse verò usque ad sextum diem paulò post hominis creationem, probabilis videtur nonnullis propter illud Genes. 1. dictum à Deo post formationem hominis: *Vidit Deus cuncta quæ fecerat, et erat valde bona*, quod voluit esse vniuersalissime accipiendum de omnibus à Deo factis iuxta vim verborum illorum, *cuncta quæ fecerat*, quæ sine graui causa restringi non debent, sed proprie & in proprio intelligi de omnibus à Deo productis, sive à Moyse expressis, sive non: in quibus nulla fuerit adhuc malitia vndeunque inducta. Sed hoc incertum est, & à paucis asseritur.

26. Angeli peccantes non diu stiterunt in iustitia. Perer. Cornel. Sutare.

Delrio in cap. Genes. ad vers. 23.

Existimo tamen viam Angelorum non fuisse tam breuiem, atque nonnulli sine fundamento sufficienti imaginantur, quasi vix tantum instanti temporis in gratia fuerint, & immediate post pecciderint, ac tertio instanti damnati: atque ita via Angelorum durus instantibus finita sit: Sed potius, ut recte docet Molina quæst. 63. art. 8. conclus. 4. moram Luciferi in statu gratiæ fuisse notabilem, propter quod dicitur Zachariæ. 28. *Ambulasti in medio lapidum ignitorum*; id est, Angelorum charitatis ardentium, vel Seraphinorum, tanquam eorum nobilissimus, & velut Rex stipatus & cinctus aulicis: *perfectus in viis suis, donec in eo inuenta est iniquitas*, & de eo repletus est iniquitate in multitudine negotiorum suæ. Nam verba illa, *ambulasti*, & *in multitudine negotiorum, donec*, &c. significant moram aliquam notabilem in innocentia. Sed neque Lucifer eodem instanti temporis quo peccauit, omnes alios ad peccandum pertraxit, ut recte addit Molina ibidem post Dameron. disput. 3. in 2. Petri. Nam ridiculum est asserere Iuxtam illam de rationis cum Michæle & alijs Angelis, quos ad defectionem sollicita-

27. Via Angelorum non tantum instanti temporis in gratia fuerint, ac tertio instanti damnati.

Salmer.

bat, & quosum aliqui se illi adiungebant, alij resisterant; vnico momento temporis fuisse peccatam. Neque est verisimile Angelos, & supra diximus, ceciderunt aliquot ex singulis ordinibus, & itaque tam differentes, & inaequales naturae viribus, & gratia donis, victos fuisse omnes simul & eodem instanti. Sed potius alij citius, alij tardius ad consensum pertractauerunt.

SECTIO III.

Nimirum Angeli peccantes fuerint expectari ad penitentiam?

28. Penitentia duo requirit.

Suppono primò expectationem ad penitentiam duo includere. Nimirum mòtam aliquam necessariam ad respiscendum post peccatum commissum: neque enim potest quis respiscere eodem instanti quo peccatum committit: cum peccatum neque a simul esse, & non esse: simul acceptari, & efficaciter reici. Et deinde Oblationem auxiliorum necessariorum ad penitendum. Inuoluntate enim & inepte expectaretur penitentia ab eo qui peccare non potest. Nullus autem penitere potest sine auxiliis ad penitendum necessariis.

Angeli non erant illius incapaces.

Supponò secundò, voluntatem Angelorum non esse inflexibilem & incapacem respiscendi, vt offendimus disput. sect. 3. Itaque Angeli peccantes potuerunt agere penitentiam, dummodò Deus instans aliquod vel tempus post peccatum illis concesserit ad respiscendum, & gratia auxilia ad salutarem penitentiam necessaria illis obtulerit. Quæstio igitur est, an Deus cum Angelis peccantibus ita se offerret?

29. Penitentia qui peccat expectatio ad penit.

affirmant Scot. in 2. distinct. 6. quæst. 2. art. 2. §. Al. quartum dico: Gabriel ibidem quæst. vnica artic. 2. Salmeron disp. 3. in 2. dist. Petri, idemque probatur Censet Lox. in 2. Petr. 2. v. 4. quibus fauet Cyril. Hierosol. Catechet. 2. cum ait: Nescitis quantum Deus condonarit Angelis. Nam & illis indulget. Ratio præcipua est: quia id magis ampliat Dei misericordiam, totaque magis occasionem murmurandi de Dei providentia. Quare si nihil obstat, ita potius de Deo sentiendum est. Non obstat autem id quod præcipue obijciatur ex 2. Petr. 2. Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed videntibus in ferni detentos, &c. Et Iudæ 2. vers. 6. Angelos, qui non seruauerunt suum Principatum et dignitatem, virtutibus æternis sub caligine referunt. Quia licet verba ista nullam contineant restrictionem: potest tamen facile subintelligi ex alijs locis similibus. Nam eodem modo dicitur 2. Petr. 2. vers. 5. Quod Deus non pepercit originali peccanti ante diluuium, & So-

domam damnarit. Quod non est verum nisi de peccato aliquando expectato ad penitentiam. Et Iob. 9. vers. 28. sic ait: Verebar omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti. Et tamen non est verum, Deum non expectare sæpe homines ad penitentiam post delictum. Non item obicit quod nullus Angelorum sit conuersus & Deo reconciliatus, iuxta communissimam sententiam Patrum: Nam id contingere potuit ex pura damnationum malitia, iuxta illud Chrysost. hom. de penitente. Humanum est peccare, diabolicum perseverare. Vbi Chrysostom. intelligit perseverare ex malitia & libertate: non autem ex impotentia penitendi. Alfoqui non bene id obijceret ad probationem hominum obstinatorum.

Chrysost. in uera editione Tom. 1. p. 94. in fine: Non tam esse graue, si post lapsum resurrexerit, & peccata sua dimiserit.

Contraria tamen sententia tenenda est. Primò, quia est conformior Scripturæ verbis suprarelatis ex 2. Petr. 2. vers. 4. & Iudæ 6. quæ sine vlla restrictione proferuntur, neque licet illam tenere addere, aut subintelligere sine graui fundamento. Præsertim cum verba illa intelligantur communissimè à Patribus fuisse dicta ad significandam specialem Dei severitatem erga Angelos præ hominibus. Non fuisse autem specialis, si Deus illos ad penitentiam expectasset, & non penitentem solummodò damnasset. Neque potuissent sancti Patres inferre ex illis locis Scripturæ, nullum Angelorum qui peccauerunt, fuisse Deo reconciliatum, si liceret restrictionem illam subintelligere, quod scilicet Deus Angelis peccantibus non pepercit, si non egerunt penitentiam, ad quam illos aliquandiu expectauit: id est, non pepercit Angelis iis quos non penituit. Aliunde enim non habuerunt Patres nullum eorum consensisse Deo vocanti ad penitentiam: & nos est per se credibile nullum de tanta multitudine consentire voluisse. Neque par est ratio de alijs Scripturæ locis suprarelatis ad asserendum contrariæ sententiæ. Nam sufficiens fundamentum subintelligendi in illis restrictionem, habetur aliunde certissimè ex Scriptura, quæ docet homines expectari & vocari ad penitentiam: Christum esse pro ipsorum peccatis mortuum esse, vt illis penitentiam & veniam impetraret. At de Angelis nihil tale dicitur in sacris literis. Deinde Scriptura non addit locis illis sententiam damnationis quæsi immediatè sequentem peccatum, si non in executione, saltem in irrevocabili destinatione: sicuti facit 2. Petr. 2. v. 4. Deus Angelis peccantibus non pepercit, sed rudentibus in ferni detentos, &c.

30. Alii dicunt: Non est negandum, & contonendum, si post lapsum resurrexerit, & peccata sua dimiserit.

Probatur secundò auctoritate Patrum, quorum hanc esse sententiam vniuersim constat his tribus argumentis. Primò, quia omnes ita loquuntur de puritate sanctorum Angelorum, vt supponant nullum eorum peccasse vnquam, ne quidem venialiter, vt rectè affirmat Suar. lib. 8. cap. 1. nu. 13. Quare nullus sanctorum Angelorum

31. Idem probatur ex Patribus.